

## Varetægtsfængsling i isolation

### Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	2
2. Retningslinier for varetægtsfængsling i isolation.....	2
2.1. Grundlæggende betingelser for iværksættelse af isolationsvaretægt.....	2
2.2. Tidsbegrænsninger for isolationsfængsling.....	4
2.3. Skærpede betingelser for isolationsfængsling af personer under 18 år.....	7
2.3.1. Iværksættelse af isolationsfængsling af personer under 18 år.....	7
2.3.2. Forlængelse af isolationsfængsling af personer under 18 år.....	8
2.4. Krav om skriftlighed og begrundelse.....	9
3. Forelæggelse for Rigsadvokaten med henblik på godkendelse af fortsat isolation.....	10
3.1. Retsplejelovens § 770 d, stk. 3.....	10
3.2. Retningslinier for indstillinger til Rigsadvokaten vedrørende retsplejelovens § 770 d, stk. 3...	10
3.2.1. Frister.....	10
3.2.2. Indstillingens indhold.....	11
3.2.2.1. Beskrivelse af sigtelsen.....	11
3.2.2.1.1. Arrestanter over 18 år.....	11
3.2.2.1.2. Arrestanter under 18 år.....	11
3.2.2.2. Sigtselens grundlag.....	11
3.2.2.3. Afgørende hensyn til strafforfølgingen.....	12
3.2.2.4. Redegørelse for at betingelserne for fortsat isolation er opfyldt.....	12
3.2.2.4.1. Den konkrete vanskeliggørelse, der foreligger risiko for i sagen.....	12
3.2.2.4.2. Grundlaget for at antage, at den nævnte risiko foreligger.....	12
3.2.2.4.3. Øvrige konkrete omstændigheder til støtte for fortsat isolation.....	13
3.2.2.5. Navnet på anklageren eller en anden person med kendskab til sagen.....	14
3.2.3. Indstillingens indhold ved senere forlængelser af isolationsfængslingen.....	14
3.2.3.1. Oplysning om eventuelle ændringer.....	14
3.2.3.2. Redegørelse for at betingelserne for fortsat isolation er opfyldt.....	14
3.2.3.3. Redegørelse om efterforskningens forløb siden sidste forelæggelse.....	14
3.2.4. Fravigelse af frister og krav til indstillingens form og indhold.....	14
4. Udvidet adgang til anticiperet bevisførelse.....	14
5. Indberetningsordning.....	16
6. Ophævelse af Rigsadvokatmeddelelse nr. 2/2000 og Rigsadvokaten Informerer nr. 32/2006.....	16

## **1. Indledning**

Ved lov nr. 1561 af 20. december 2006 om ændring af retsplejeloven (Varetægtsfængsling i isolation), der trådte i kraft den 1. januar 2007, blev der gennemført en række ændringer af retsplejelovens regler om varetægtsfængsling i isolation.

Ændringerne bygger på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1469/2006 om varetægtsfængsling i isolation efter 2000-loven.

Formålet med ændringerne er at fastholde den nedgang i antallet af isolationsfængslinger, som er opnået med ændringen i 2000 af retsplejelovens regler om isolation, jf. lov nr. 428 af 31. maj 2000, samt at begrænse varigheden af varetægtsfængslinger i isolation.

Ændringerne vedrører en skærpelse af de tidsmæssige grænser for isolation (afsnit 2.2.), en skærpelse af betingelserne for isolation af personer under 18 år (afsnit 2.3.), indførsel af krav om skriftlighed og begrundelse ved fremsættelse af anmodninger om isolation (afsnit 2.4.), indførsel af krav om forelægelse for Rigsadvokaten af anmodninger om isolation ud over 8 uger, hvis arrestanten er over 18 år, og ud over 4 uger, hvis arrestanten er under 18 år (afsnit 3.), og en udvidet adgang til at afholde anticiperet bevisførelse i sager vedrørende sigtede, der er varetægtsfængslede i isolation (afsnit 4.).

Ændringerne vedrører derimod kun i begrænset omfang de grundlæggende betingelser for at iværksætte og opretholde en isolationsfængsling, idet de gældende regler i retsplejelovens § 770 a og 770 b ikke er ændret bortset fra, at der i retsplejelovens § 770 b, stk. 2, er indført skærpede betingelser for at iværksætte og opretholde varetægtsfængsling i isolation af unge under 18 år, jf. afsnit 2.3 nedenfor.

Denne meddelelse indeholder de retningslinier, der efter lovændringen gælder for anklagemyndighedens behandling af sager om isolationsfængsling, og erstatter tidligere fastsatte retningslinier.

## **2. Retningslinier for varetægtsfængsling i isolation**

### **2.1. Grundlæggende betingelser for iværksættelse af isolationsvaretægt**

De grundlæggende betingelser for iværksættelse af varetægtsfængsling i isolation findes i retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, § 770 a og § 770 b.

Bestemmelserne har følgende ordlyd:

”§ 762. En sigtet kan varetægtsfængsles, når der er begrundet mistanke om, at han har begået en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, såfremt lovovertrædelsen efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, og

.....

.....

- 3) der efter sagens omstændigheder er bestemte grunde til at antage, at sigtede vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen, navnlig ved at fjerne spor eller advare eller påvirke andre.

§ 770 a. Retten kan efter anmodning fra politiet bestemme, at en varetægtsarrestant skal udelukkes fra fællesskab med de øvrige indsatte (isolation), hvis

- 1) varetægtsfængslingen er besluttet i medfør af § 762, stk. 1, nr. 3, og
- 2) der er bestemte grunde til at antage, at varetægtsfængslingen i sig selv ikke er tilstrækkelig til at hindre arrestanten i at vanskeliggøre forfølgningen i sagen, herunder ved gennem andre indsatte at påvirke medsigtede eller ved trusler eller på anden lignende måde at påvirke andre.

§ 770 b. Isolation må kun iværksættes eller fortsættes, hvis

- 1) formålet hermed ikke kan tilgodeses ved mindre indgribende foranstaltninger, herunder ved at anbringe arrestanten i andet arresthus end bestemte andre indsatte eller på anden måde afskære arrestanten fra samvær med sådanne indsatte eller ved at etablere brevkontrol, besøgskontrol eller besøgsforbud,
- 2) indgrebet, herunder den særlige belastning, som indgrebet kan medføre på grund af arrestantens unge alder, fysiske eller psykiske svagelighed eller personlige forhold i øvrigt, ikke står i misforhold til sagens betydning og den retsfølge, som kan ventes, hvis arrestanten findes skyldig, og
- 3) efterforskningen fremmes med den særlige hurtighed, som er påkrævet ved varetægtsfængsling i isolation, herunder ved benyttelse af mulighederne for bevissikring efter § 747.

Stk. 2. Hvis arrestanten er under 18 år, må isolation kun iværksættes eller fortsættes, hvis der i øvrigt foreligger helt særlige omstændigheder, som gør det påkrævet.”

Det følger heraf, at retten alene kan træffe afgørelse om isolation, hvis varetægtsfængslingen er besluttet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, jf. retsplejelovens § 770 a, nr. 1.

Efter retsplejelovens § 770 a, nr. 2, er det endvidere en betingelse, at varetægtsfængslingens øjemed gør isolation påkrævet f.eks. for at forhindre sigtede i gennem andre indsatte at påvirke medsigtede ved trusler eller på anden lignende måde at påvirke andre (indikationskravet). Der kræves således en særlig isolationsgrund, hvoraf følger, at der skal være en begrundet frygt for, at sigtede – hvis den pågældende har adgang til fællesskab under varetægtsfængslingen – kan og vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen.

Retsplejelovens § 770 b, stk. 1, nr. 1 – 3, indeholder herudover et særligt proportionalitetskrav for iværksættelse og fortsættelse af isolation (proportionalitetskravet). Kravet gælder ved siden af det almindelige proportionalitetskrav i retsplejelovens § 762, stk. 3, der angår selve varetægtsfængslingen.

Det følger af § 770 b, stk. 1, nr. 1 - 3, at isolation kun må anvendes, hvis formålet ikke kan nås ved mindre indgribende foranstaltninger (nr. 1), indgrebet ikke står i misforhold til sagens betydning mv. (nr. 2), og sagen fremmes med den påkrævede hurtighed (nr. 3).

Vurderingen af, hvornår formålet kan tilgodeses ved mindre indgribende foranstaltninger (nr. 1), beror på en konkret vurdering af den foreliggende situation og de praktiske muligheder i hvert enkelt tilfælde. F.eks. kan fordeling af flere sigtede på flere arresthuse indebære et betydeligt ressourceforbrug, ligesom effektiviteten heraf afhænger af de praktiske forhold i de pågældende arresthuse. Endvidere vil restriktioner i form af brev- og besøgskontrol ikke være effektive, hvis arrestanten i øvrigt har fællesskab med andre, som ikke er undergivet lignende restriktioner, og som kan formodes at ville bistå arrestanten med at kommunikere med omverdenen. Endelig vil ingen af de nævnte mindre indgribende foranstaltninger virke efter hensigten, hvis arrestanten – og eventuelt medsigtede – ved anbringelse i fællesskab kan få adgang til at benytte indsmuglede mobiltelefoner i arresthuset.

Kravet til forholdsmæssighed mellem indgrebet og sagens betydning (nr. 2) udtrykker kernen i proportionalitetsafvejningen med hensyn til anvendelse af straffeprocessuelle indgreb.

Ved vurderingen af, om en efterforskning fremmes med den påkrævede hurtighed (nr. 3), må det indgå, om en eventuel langvarig sagsbehandling helt eller delvist skyldes forhold, som politiet er uden indflydelse på, f.eks. sigtedes eller medsigtedes ønske om forsvarerskift midt i sagsforløbet eller ønske om en bestemt forsvarer, der samtidig varetager så mange andre opgaver, at det er vanskeligt at aftale tid til afhøringer mv. Se endvidere nedenfor under afsnit 4 for så vidt angår mulighederne for at benytte bevissikring efter retsplejelovens § 747.

Endelig fremgår det af § 770 b, stk. 2, at iværksættelse eller opretholdelse af isolationsfængsling over for unge under 18 år kun kan ske, hvis betingelserne i § 770 b, stk. 1, er opfyldt, og der i øvrigt foreligger helt særlige omstændigheder, som gør isolation påkrævet. Bestemmelsen er indsat ved lov nr. 1561 af 20. december 2006 om ændring af retsplejeloven (Varetægtsfængsling i isolation) og er behandlet nedenfor under afsnit 2.3.

## **2.2. Tidsbegrænsninger for isolationsfængsling**

Når retten træffer afgørelse om isolation, skal retten samtidig fastsætte en frist for indgrebets længde, jf. retsplejelovens § 770 d, stk. 2, jf. § 767, stk. 1. Fristen skal være så kort som muligt. Ved iværksættelse af isolation må den første frist ikke overstige 2 uger. Fristen kan herefter forlænges med højst 4 uger ad gangen. For unge under 18 år kan fristen dog højst forlænges med 2 uger ad gangen, jf. afsnit 2.3.2. nedenfor.

Retsplejelovens § 770 c fastsætter tidsmæssige grænser for den samlede udstrækning af en isolationsfængsling.

Bestemmelsen er senest ændret ved lov nr. 1561 af 20. december 2006 om ændring af retsplejeloven (Varetægtsfængsling i isolation), hvorved der blev gennemført en generel nedsættelse af de tidsmæssige grænser for isolationsfængsling og en skærpelse af betingelserne for isolationsfængsling ud over tidsgrænsen for så vidt angår de højeste strafferammer (6 år og derover).

Retsplejelovens § 770 c har følgende ordlyd:

”§ 770 c. Hvis sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven ikke kan medføre fængsel i 4 år, må isolation ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 14 dage.

Stk. 2. Hvis sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 4 år eller derover, men ikke fængsel i 6 år, må isolation ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 4 uger.

Stk. 3. Hvis sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, må isolation ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 8 uger. Retten kan dog undtagelsesvis tillade, at en isolation udstrækkes ud over 8 uger, hvis afgørende hensyn til forfølgningen gør fortsat isolation påkrævet, uanset den tid arrestanten hidtil har været isoleret, og lovovertrædelsen kan ventes at ville medføre straf af fængsel i mindst 2 år.

Stk. 4. Isolation må ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 6 måneder, medmindre sigtelsen angår en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens §§ 191 eller 237.

Stk. 5. Hvis arrestanten er under 18 år, må isolation ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 4 uger, medmindre sigtelsen angår en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13.”

Der gælder således følgende tidsmæssige grænser for isolationsfængsling af personer over 18 år:

- 14 dage, hvis sigtelsen angår en lovovertrædelse, der efter loven ikke kan medføre fængsel i 4 år, jf. retsplejelovens § 770 c, stk. 1.
- 4 uger, hvis sigtelsen angår en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 4 år eller derover, men ikke fængsel i 6 år, jf. retsplejelovens § 770 c, stk. 2.
- 8 uger, hvis sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, jf. retsplejelovens § 770 c, stk. 3, 1. pkt.
- 6 måneder, hvis sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, og retten undtagelsesvis tillader, at isolationen strækkes ud over 8 uger.
- Mere end 6 måneder, hvis afgørende hensyn til forfølgningen gør fortsat isolation påkrævet, uanset den tid arrestanten hidtil har været isoleret, og lovovertrædelsen kan ventes at ville medføre straf af fængsel i mindst 2 år, og sigtelsen angår en forsætlig overtrædelse af straffe-

lovens kapitler 12 eller 13 (terrorisme mv.) eller en overtrædelse af straffelovens § 191 (narkotikakriminalitet) eller 237 (drab), jf. retsplejelovens § 770 c, stk. 4.

Fristen for isolation regnes fra iværksættelsen. Dette gælder også i tilfælde, hvor der under en isolationsperiode rejses sigtelse for nye forhold. I sådanne tilfælde vil den længst tilladte varighed af isolationen imidlertid øges, hvis strafferammen for et nyt påsigtet forhold giver mulighed for en længerevarende isolation end tidligere påsigtede forhold.

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 1561 af 20. december 2006 om ændring af retsplejeloven, at hensigten med ændringerne er at understrege, at isolation navnlig i de mindre alvorlige sager bør være ganske kortvarig. Med hensyn til fristerne ved de lavere strafferammer og i mellemgruppen er det sigtet, at der skal være en passende kort tid, hvor isolation kan anvendes med henblik på – gennem en indledende efterforskning – at undersøge, om der er grundlag for en sigtelse for et alvorligere forhold, som kan begrunde isolation i længere tid. Med hensyn til fristen ved de højeste strafferammer (6 år og derover) er det sigtet, at isolation normalt bør kunne bringes til ophør i løbet af 8 uger, og at der kun under skærpede betingelser bør kunne ske fortsat isolation efter 8-ugers periodens udløb. Kravet om, at lovovertrædelsen kan ventes at ville medføre en straf af fængsel i 2 år, skal sikre, at isolationsfængsling ud over 8 ugers-perioden alene anvendes i sager af betydelig grovhed. Rettens vurdering af den forventelige straf, jf. retsplejelovens § 770 c, stk. 3, 2. pkt., forudsættes efter forarbejderne at bygge på almindelig udmålingspraksis og ikke en vurdering af, hvad afgørelsen efter den sigtedes personlige forhold kan tænkes at falde ud til.

Det fremgår endvidere af forarbejderne, at en fravigelse af 8-ugers grænsen forudsætter, at det ikke kan bebrejdes politiet eller anklagemyndigheden, at efterforskningen ikke har gjort det muligt at tilvejebringe den fornødne bevissikring inden udløbet af den normale frist. En fravigelse af grænsen vil således – forudsat at den lovovertrædelse, der begrunder fængsling i isolation, efter oplysningerne om forholdets grovhed kan forventes at ville medføre straf af fængsel i mindst 2 år – kunne komme på tale i to situationer.

Det vil for det første – og navnlig – dreje sig om alvorlig, grænseoverskridende kriminalitet, hvor der på grund af sagens internationale forgreninger er behov for efterforskning i udlandet. Det kan blandt andet være tilfældet i sager om organiseret narkotikakriminalitet. Uanset det stigende internationale politimæssige samarbejde og en løbende tilpasning af reglerne om gensidig bistand ved efterforskning af straffesager er det erfaringsmæssigt fortsat meget tidskrævende at få gennemført efterforskning i udlandet, uden at det kan bebrejdes danske myndigheder.

For det andet vil der undtagelsesvis kunne forekomme sager, der ikke kræver efterforskning i udlandet, men hvor det på grund af kriminalitetens art og karakter må antages, at den sigtede i særlig grad kan – og vil – modvirke efterforskningen.

6-måneders grænsen for isolationsfængsling er ufravigelig, medmindre sigtelsen vedrører en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13 (terrorisme mv.) eller en overtrædelse af straffelo-

vens §§ 191 (narkotikakriminalitet) eller 237 (drab), jf. retsplejelovens § 770 c, stk. 4. Undtagelsen omfatter tillige forsøg på og medvirken til de nævnte lovovertrædelser. Det fremgår af forarbejderne, at undtagelsen alene er møntet på den mest alvorlige kriminalitet, herunder navnlig sager med et professionelt, stærkt organiseret præg og internationale relationer, hvor der kan være et meget stærkt behov for isolation gennem længere tidsrum.

Forlængelse af isolationsfængsling ud over 8 uger forudsætter, at Rigsadvokatens godkendelse indhentes, jf. nedenfor under afsnit 3.

De tidsmæssige grænser for isolationsfængsling af personer under 18 år er beskrevet nedenfor under afsnit 2.3.2.

### **2.3. Skærpede betingelser for isolationsfængsling af personer under 18 år**

#### **2.3.1. Iværksættelse af isolationsfængsling af personer under 18 år**

Iværksættelse eller opretholdelse af isolationsfængsling over for unge under 18 år forudsætter, at de almindelige betingelser i retsplejelovens § 770 a og retsplejelovens § 770 b, stk. 1, og de skærpede betingelser i retsplejelovens § 770 b, stk. 2, er opfyldt.

De almindelige betingelser i retsplejelovens § 770 a og § 770 b, stk. 1, er gennemgået ovenfor i afsnit 2.1.

Retsplejelovens § 770 b, stk. 2, blev indsat ved lov nr. 1561 af 20. december 2006 om ændring af retsplejeloven (Varetægtsfængsling i isolation).

Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”Stk. 2. Hvis arrestanten er under 18 år, må isolation kun iværksettes eller fortsættes, hvis der i øvrigt foreligger helt særlige omstændigheder, som gør det påkrævet.”

Det følger af henvisningen til ung alder i proportionalitetskravet i retsplejelovens § 770 b, stk. 1, nr. 2, at isolationsfængsling kun kan ske, hvis særlig tungtvejende grunde i den konkrete sag taler for nødvendigheden heraf, ligesom proportionalitetshensyn med stigende vægt vil tale imod fortsat isolation af unge under 18 år ved forlængelser af isolation ud over helt kortvarige perioder. Der henvises i den forbindelse til U 1999.1415 H, hvor Højesteret udtalte, at der over for unge under 18 år bør udvises den yderste tilbageholdenhed med anvendelse af varetægtsfængsling i isolation, og at isolationsfængsling af personer under 18 år kun bør bringes i anvendelse, såfremt der foreligger helt ekstraordinære omstændigheder.

Efter forarbejderne til retsplejelovens § 770 b, stk. 2, er formålet med denne bestemmelse at tydeliggøre, at iværksættelse eller fortsat isolation af unge under 18 år altid bør have undtagelsens karakter.

Helt særlige omstændigheder kan efter forarbejderne bestå i, at den forbrydelse, som den unge er sigtet for, er af meget alvorlig karakter, og der i den konkrete sags oplysninger findes et særlig stærkt behov for fængsling i isolation af den pågældende. F.eks. kan der være tilfælde, hvor der er tale om en meget alvorlig narkotikakriminalitet eller meget alvorlig personfarlig kriminalitet med én eller flere medgerningsmænd på fri fod, og hvor det på baggrund af den konkrete sags oplysninger må antages, at der foreligger en alvorlig kollusionsrisiko.

Det er endvidere anført, at isolation normalt ikke bør ske alene af hensyn til efterforskningen mod andre, f.eks. når den unge under 18 år selv har tilstået.

Endelig fremgår det af forarbejderne til bestemmelsen, at der ved afgørelsen skal lægges stor vægt på den pågældendes alder, og at isolation som altovervejende hovedregel ikke må ske, hvis den sigtede kun er 15 eller 16 år.

Ved iværksættelse af isolation af unge under 18 år, skal der – ligesom ved afgørelser om isolation af personer over 18 år - fastsættes en frist for indgrebets længde, jf. retsplejelovens § 770 d, stk. 2, jf. § 767, stk. 1, og afsnit 2.2. ovenfor.

Fristen skal være så kort som muligt og må ikke overstige 2 uger.

### **2.3.2. Forlængelse af isolationsfængsling af personer under 18 år**

Afgørelse om forlængelse af en iværksat isolationsfængsling træffes af retten, der samtidig skal fastsætte en frist for indgrebets længde, jf. retsplejelovens § 770 d, stk. 2, jf. § 767, stk. 1, og afsnit 2.2. ovenfor.

Fristen skal være så kort som muligt. For unge under 18 år kan fristen højst forlænges med 2 uger ad gangen.

Der gælder følgende tidsmæssige overgrænser for isolationsfængsling af personer under 18 år:

- 14 dage, hvis sigtelsen angår en lovovertrædelse, der efter loven ikke kan medføre fængsel i 4 år, jf. retsplejelovens § 770 c, stk. 1.
- 4 uger, hvis sigtelsen angår en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 4 år eller derover, men ikke fængsel i 6 år, jf. retsplejelovens § 770 c, stk. 2.
- mere end 4 uger, hvis sigtelsen angår en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13 (terrorisme mv.), jf. straffelovens § 770 c, stk. 5.

Retsplejelovens § 770 c, stk. 1 og stk. 2, er behandlet ovenfor under afsnit 2.2.



Retsplejelovens § 770 c, stk. 5, blev indsat ved lov nr. 1561 af 20. december 2006 om ændring af retsplejeloven (Varetægtsfængsling i isolation). Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”Stk. 5. Hvis arrestanten er under 18 år, må isolation ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 4 uger, medmindre sigtelsen angår en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13.”

4-ugersgrænsen for isolationsfængsling af unge under 18 år er ufravigelig, medmindre sigtelsen angår en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13. 4-ugersgrænsen kan dog ligeledes fraviges ved forsøg på og medvirken til sådanne overtrædelser.

Isolationsfængsling af unge under 18 år i mere end 4 uger forudsætter endvidere, at Rigsadvokatens godkendelse foreligger, jf. retsplejelovens § 770 d, stk. 3, og nedenfor under afsnit 3.

#### **2.4. Krav om skriftlighed og begrundelse**

Efter retsplejelovens § 770 d, stk. 3, 1. pkt., skal anmodning om fortsat isolation fremsættes og begrundes skriftligt.

Bestemmelsen, der er indsat ved lov nr. 1561 af 20. december 2006 om ændring af retsplejeloven (Varetægtsfængsling i isolation), har følgende ordlyd:

”Stk. 3. Politiets anmodning om fortsat isolation skal fremsættes skriftligt over for retten. Anmodningen skal være begrundet.....”

Bestemmelsen har til formål dels at understrege vigtigheden af politiets og anklagemyndighedens overvejelser om nødvendigheden af at anvende fortsat isolation i den enkelte sag, dels at give domstolene et mere hensigtsmæssigt grundlag for i den enkelte sag at træffe afgørelse om, hvorvidt betingelserne for fortsat isolation er opfyldt.

Skriftligheds- og begrundelseskravet er begrænset til at omfatte anmodninger om fortsat isolation, idet det i mange tilfælde først i løbet af det første retsmøde vil stå klart, om der foreligger det fornødne grundlag for at fremsætte en anmodning om iværksættelse af isolation.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at begrundelseskravet vil kunne opfyldes ved fremsendelse til retten af en såkaldt ”forlængerrapport”, dvs. en rapport udarbejdet af politiet til brug ved det retsmøde, hvori afgørelse om fortsat brug af varetægtsfængsling og eventuel isolation skal træffes. Begrundelseskravet vil tillige kunne opfyldes ved en særskilt skrivelse fra anklagemyndigheden, hvori anmodningen om fortsat isolation begrundes, eller i øvrigt ved en skrivelse som supplement til rapportmateriale.

### **3. Forelæggelse for Rigsadvokaten med henblik på godkendelse af fortsat isolation**

#### **3.1. Retsplejelovens § 770 d, stk. 3**

Efter retsplejelovens § 770 d, stk. 3, skal Rigsadvokatens godkendelse indhentes, inden der fremsættes anmodning om forlængelse af isolation ud over 8 uger, jf. retsplejelovens § 770 c, stk. 3, eller ud over 4 uger, hvis arrestanten er under 18 år, jf. retsplejelovens § 770 c, stk. 5.

Bestemmelsen, der er indsat ved lov nr. 1561 af 20. december 2006 om ændring af retsplejeloven (Varetægtsfængsling i isolation), har følgende ordlyd:

”Stk. 3. ....

Inden politiet fremsætter anmodning om forlængelse ud over 8 uger, jf. § 770 c, stk. 3, eller ud over 4 uger, hvis arrestanten er under 18 år, jf. § 770 c, stk. 5, skal Rigsadvokatens godkendelse indhentes. Hvis Rigsadvokatens godkendelse ikke foreligger, kan forlængelse af isolation ikke ske.”

Bestemmelsen indebærer, at retten ikke kan træffe afgørelse om forlængelse af isolationsfængsling ud over 8 uger, hvor arrestanten er over 18 år, eller ud over 4 uger, hvor arrestanten er under 18 år, hvis Rigsadvokatens godkendelse ikke foreligger.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at Rigsadvokatens beslutning om, hvorvidt det kan tiltrædes, at der fremsættes anmodning om fortsat isolation i retten, har karakter af en processuel beslutning forud for anklagemyndighedens fremsættelse af anmodning i retten, og det forudsættes, at beslutningen ikke kan gøres til genstand for administrativ rekurs.

Kravet om, at Rigsadvokatens godkendelse skal indhentes forud for forlængelser af isolation ud over 8 uger, hvor arrestanten er over 18 år, eller ud over 4 uger, hvor arrestanten er under 18 år, gælder såvel den første forlængelse som senere forlængelser.

Rigsadvokatens godkendelse skal foreligge skriftligt.

Kravet om skriftlighed kan i særlige tilfælde fraviges efter forudgående aftale med Rigsadvokaten.

#### **3.2. Retningslinier for indstillinger til Rigsadvokaten vedrørende retsplejelovens § 770 d, stk. 3**

Der fastsættes følgende retningslinier for indstillinger til Rigsadvokaten vedrørende retsplejelovens § 770 d, stk. 3:

##### **3.2.1. Frister**

Politidirektøren skal senest 1 uge inden retsmødet om forlængelse af isolationsfængsling ud over 8 uger for så vidt angår arrester over 18 år og ud over 4 uger for så vidt angår arrester under 18 år sende en indstilling om fortsat isolation samt sagens akter til statsadvokaten.

Såfremt statsadvokaten finder, at der er grundlag for at påstå fortsat isolation, forelægges sagen med de fornødne bilag for Rigsadvokaten senest 3 dage før isolationsfristens udløb.

Disse frister gælder ligeledes for senere forlængelser af isolationsfængslinger omfattet af retsplejelovens § 770 d, stk. 3.

### **3.2.2. Indstillingens indhold**

Indstillingen til Rigsadvokaten skal som udgangspunkt være skriftlig og indeholde følgende:

#### **3.2.2.1. Beskrivelse af sigtelsen**

Indstillingen skal indeholde en udførlig beskrivelse af sigtelsen, herunder for så vidt angår:

##### **3.2.2.1.1. Arrester over 18 år**

Ved påstand om isolation ud over 8 uger, jf. retsplejelovens § 770 c, stk. 3

- En udførlig beskrivelse af sigtelsen med angivelse af strafferammen, som skal være 6 år eller derover.
- En begrundelse for, at lovovertrædelsen kan ventes at ville medføre straf af fængsel i mindst 2 år.

Ved påstand om isolation ud over 6 måneder, jf. retsplejelovens § 770 c, stk. 4

- En udførlig beskrivelse af sigtelsen, som skal vedrøre en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens § 191 eller § 237.

##### **3.2.2.1.2. Arrester under 18 år**

Ved påstand om isolation ud over 4 uger, jf. retsplejelovens § 770 c, stk. 5

- En udførlig beskrivelse af sigtelsen, som skal angå en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13.

#### **3.2.2.2. Sigtelsens grundlag**

Sigtelsens grundlag kan eventuelt anføres ved henvisning til resumérapport.

### **3.2.2.3. Afgørende hensyn til strafforfølgingen**

En angivelse af, hvilke afgørende hensyn til strafforfølgingen, der gør fortsat isolation påkrævet, uanset den tid arrestanten hidtil har været isoleret.

### **3.2.2.4. Redegørelse for at betingelserne for fortsat isolation er opfyldt**

Redegørelsen bør indeholde de samme oplysninger, som skal forelægges retten, herunder navnlig oplysninger om følgende:

#### **3.2.2.4.1. Den konkrete vanskeliggørelse, der foreligger risiko for i sagen**

Den konkrete vanskeliggørelse, der foreligger risiko for i sagen, jf. retsplejelovens § 770 d, stk. 1, nr. 1 (indikationens indhold, jf. retsplejelovens § 770 a, nr. 2).

Det skal for det første anføres, hvilken kollusion det frygtes, arrestanten vil udøve, herunder om det drejer sig om afstemning af forklaringer mellem flere sigtede/mistænkte (hvad enten det sker ved trusler, overtalelse eller fælles forståelse), om påvirkning af vidner eller om en tredje form for kollusion (eventuelt en kombination af flere af de nævnte kollusionsformer). Tilsvarende skal det anføres, hvis der er tale om kollusion i den særlige form at advare andre, dvs. hvor kollusionen ikke sker i arrestantens "egen interesse", men derimod går på vanskeliggørelse af efterforskningen mod en anden person.

For det andet skal det anføres, hvem eller hvad det frygtes, kollusionen rettes imod. Hvis der er tale om afstemning af forklaringer mellem flere sigtede/mistænkte, skal det anføres, hvem der er tale om. Er der tale om nogen, hvis identitet er ukendt, men hvor der desuagtet foreligger tilstrækkeligt grundlag for en antagelse om kollusionsrisiko, skal beskrivelsen gå på den pågældendes rolle i sagen eller lignende. På samme måde skal andre personer, herunder vidner, der frygtes påvirket, anføres. I forhold hertil skal der normalt være tale om trusler eller påvirkning på anden lignende måde, eller om en meget grov kriminalitet. Er der tale om kollusion i form af at advare andre gerningsmænd, skal det angives, hvem det drejer sig om. Er der tale om kollusion med hensyn til spor eller koster, skal det ligeledes præciseres, hvilke spor eller koster der tænkes på.

#### **3.2.2.4.2. Grundlaget for at antage, at den nævnte risiko foreligger**

Grundlaget i den konkrete sags oplysninger for at antage, at den nævnte risiko foreligger, jf. retsplejelovens § 770 d, stk. 1, nr. 2 (indikationens grundlag, jf. retsplejelovens § 770 a, nr. 2).

Det skal præciseres, hvilke oplysninger i sagen der begrundes, at arrestanten kan og vil udøve den pågældende kollusion, hvis den pågældende har fællesskab med andre indsatte, og dermed at vare-tægtsfængslingen ikke i sig selv er tilstrækkelig til at hindre kollusion. Antagelsen skal bygge på de

foreliggende oplysninger i sagen, herunder den sigtelse, der er rejst, og som opfylder kravet om begrundet mistanke.

Det er ikke tilstrækkeligt at henvise til, at kriminalitetens art eller "sagens karakter" i sig selv sandsynliggør, at arrestanten vil søge at påvirke medsigtede/medgerningsmænd. Det kræves derimod, at der er oplysning om tidligere eller aktuelle forsøg på påvirkning, herunder f.eks. tidligere straf for overtrædelse af straffelovens § 123, særlig tilknytning til et fælles kriminelt miljø, særlig afhængighed mellem de sigtede eller et andet konkret grundlag i tilknytning til den konkrete sigtede eller sagens konkrete omstændigheder. Er der ikke grundlag for at henvise til tidligere eller aktuelle kollusionsforsøg, fælles kriminelt miljø eller særlig afhængighed, må der således noget andet særligt til.

For så vidt angår kollusion i form af påvirkning af andre end medgerningsmænd, herunder vidner, kan der henvises til allerede fremsatte vidnetrusler eller en særlig afhængighed. Foreligger ingen af delene, må der henvises til noget særligt i form af et lignende betryggende grundlag eller en særdeles grov forbrydelse.

Med hensyn til mulighederne for, at arrestanten, hvis vedkommende anbringes i fællesskab med andre indsatte, kan gennemføre den pågældende kollusion, kan grundlaget navnlig bestå i en tilknytning til et kriminelt miljø. Ved særdeles grove forbrydelser kan dog også selve strafrisikoen indgå i grundlaget.

Det forhold, at det ikke er tilstrækkeligt at henvise til "kriminalitetens art" eller "sagens karakter" som grundlag for antagelsen om en kollusionsrisiko, er på den anden side ikke til hinder for, at karakteren af den påsigtede forbrydelse og oplysningerne om den konkrete udførelse mv. sammen med de ovenfor anførte forhold indgår i vurderingen og begrundelsen. Således vil typisk forekommende omstændigheder, der går igen fra sag til sag, kunne indgå i begrundelsen, når de er knyttet til den konkrete sigtelse og den konkrete sigtede. Det samme gælder almindelig erfaring om gerningsmænds handlemønster. Angår sigtelsen f.eks. afpresning eller vidnetrusler, er dette i sig selv et moment, der peger på en kollusionsrisiko. Det samme kan være tilfældet, hvor vold er anvendt som pression, hævn el. lign.

Det følger af det anførte, at det forhold, at sigtede nægter sig skyldig, ikke i sig selv bevirker, at isolationsbetingelserne er opfyldt.

Derimod er det forhold, at sigtede nægter at udtale sig om sagen, et moment, der kan spille ind ved vurderingen af kollusionsrisikoen, jf. herved betænkning nr. 1358/1998, side 50, og Højesterets kendelse af 7. marts 2005 i sag nr. 227/2004 (omtalt i betænkning nr. 1469/2006, side 38-39).

#### **3.2.2.4.3. Øvrige konkrete omstændigheder til støtte for fortsat isolation**

De konkrete omstændigheder, hvorpå det i øvrigt støttes, at betingelserne i §§ 770 a – 770 c for isolation eller fortsat isolation er opfyldt, jf. retsplejelovens § 770 d, stk. 1, nr. 3, herunder:

- en afvejning af proportionalitetshensynene i retsplejelovens § 770 b, stk. 1, nr. 1 og 2,
- af hvilke grunde det ikke har været muligt at tilvejebringe den fornødne bevissikring inden udløbet af 8-ugers fristen for så vidt angår arresteranter over 18 år, eller inden udløbet af 4-ugers fristen for så vidt angår arresteranter under 18 år, jf. retsplejelovens § 770 b, stk. 1, nr. 3,
- hvilke afgørende hensyn til forfølgningen, der gør fortsat isolation påkrævet, jf. retsplejelovens § 770 c, stk. 3,
- hvilke helt særlige omstændigheder, der gør det påkrævet at fortsætte isolation af en arrestant under 18 år, jf. retsplejelovens § 770 b, stk. 2.

### **3.2.2.5. Navnet på anklageren eller en anden person med kendskab til sagen**

### **3.2.3. Indstillingens indhold ved senere forlængelser af isolationsfængslingen**

Ved senere forlængelser af isolationsfængslinger, som er omfattet af retsplejelovens § 770 d, stk. 3, skal indstillingen til Rigsadvokaten som udgangspunkt være skriftlig og indeholde følgende oplysninger:

#### **3.2.3.1. Oplysning om eventuelle ændringer**

Oplysning om eventuelle ændringer i forhold til det oplyste i den seneste indstilling i sagen til Rigsadvokaten om forlængelse af isolationsfængslingen.

#### **3.2.3.2. Redegørelse for at betingelserne for fortsat isolation er opfyldt**

Jf. det ovenfor under afsnit 3.2.2.4. anførte.

#### **3.2.3.3. Redegørelse om efterforskningens forløb siden sidste forelæggelse**

### **3.2.4. Fravigelse af frister og krav til indstillingens form og indhold**

De under afsnit 3.2.1. anførte frister og de i afsnit 3.2.2. og afsnit 3.2.3. anførte krav til indstillingens indhold, herunder kravet om skriftlighed, kan i særlige tilfælde fraviges efter forudgående aftale med Rigsadvokaten.

## **4. Udvidet adgang til anticiperet bevisførelse**

Reglerne om anticiperet bevisførelse findes i retsplejelovens § 747, der senest er ændret ved lov nr. 1561 af 20. december 2006 om ændring af retsplejeloven (Varetægtsfængsling i isolation) og lov nr. 493 af 17. juni 2008 om ændring af retsplejeloven (Begrænsning af langvarige sigtelsers og varetægtsfængslinger m.v.).

Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”§ 747. Retsmøde afholdes, når der fremsættes anmodning om foranstaltninger, som kræver rettens medvirken.

Stk. 2. Efter anmodning afholdes endvidere retsmøde, når det er påkrævet for at sikre bevis, som

- 1) det ellers må befrygtes vil gå tabt,
- 2) ikke uden uvæsentlig ulempe eller forsinkelse vil kunne føres for den dømmende ret, eller
- 3) må antages at være af betydning for efterforskningen eller af hensyn til en offentlig interesse.

Stk. 3. Retsmøde med henblik på at sikre bevis kan endvidere afholdes efter anmodning, hvis

- 1) sigtede er varetægtsfængslet, herunder i isolation,
- 2) sikringen af bevis vil kunne få betydning for spørgsmålet om varetægtsfængslingens eller isolationens ophævelse, og
- 3) væsentlige praktiske hensyn ikke taler imod.

Stk. 4. Imødekommer retten en anmodning efter stk. 3, skal retsmødet afholdes snarest og så vidt muligt inden for 2 uger fra rettens modtagelse af anmodningen.”

Det fremgår af stk. 3, at der er en udvidet adgang til at anvende reglerne om anticiperet bevisførelse med henblik på sikring af bevis i sager, hvor sigtede er varetægtsfængslet eller varetægtsfængslet i isolation. Bestemmelsen er indført med henblik på at reducere antallet af længerevarende varetægtsfængslinger og varetægtsfængslinger i isolation. I sager, hvor sigtede er varetægtsfængslet eller varetægtsfængslet i isolation, kan der således foretages indenretlig bevisførelse forud for hovedforhandlingen, hvis grundlaget for varetægtsfængslingen eller isolationen herigennem kan elimineres, og der ikke kan anføres væsentlige praktiske hensyn, der taler imod en sådan bevisførelse.

Det fremgår af bestemmelsen, at væsentlige praktiske hensyn kan begrunde, at retten afslår en anmodning efter stk. 3 om anticiperet bevisførelse. Der kan efter forarbejderne f.eks. forekomme tilfælde, hvor der ikke er en rimelig udsigt til, at en anticiperet bevisførelse kan give grundlag for ophævelse af varetægtsfængslingen eller isolationen. Desuden kan der være tilfælde, hvor en efterforskning ikke er så fremskreden, at der er tilstrækkeligt materiale til at opnå klarhed over, hvad den anticiperede bevisførelse skal belyse. Der kan også være tilfælde, hvor domsforhandlingen er så nært forestående, at gennemførelsen af en anticiperet bevisførelse reelt kan bevirke en samlet forlængelse af sagens behandling. Endelig vil en anmodning kunne afslås, hvis den fornødne bevisførelse er af et uforholdsmæssigt stort omfang eller i øvrigt særlig besværlig, f.eks. hvor der skal indkaldes vidner fra udlandet.

Hvis ingen af de nævnte modhensyn gør sig gældende, forudsættes bevisførelsen i almindelighed tilfaldt.

Det følger af forarbejderne, at en anmodning om anticiperet bevisførelse navnlig ikke bør afslås alene af retsplejemæssige hensyn til, at bevisførelsen finder sted under domsforhandlingen, herunder med

det formål, at lægdommere overværer den umiddelbare reaktion på et stillet spørgsmål. Dette hensyn af retsplejemæssig karakter bør således vige for hensynet til muligheden for at begrænse anvendelsen af isolation gennem afholdelse af anticiperet bevisførelse.

Anmodning efter stk. 3 kan fremsættes både af anklagemyndigheden og forsvareren.

Hvis retten imødekommer en anmodning om anticiperet bevisførelse efter retsplejelovens § 747, stk. 3, skal retsmødet afholdes snarest muligt og så vidt muligt inden for 2 uger fra rettens modtagelse af anmodningen, jf. retsplejelovens § 747, stk. 4. Det følger heraf, at det også påhviler anklagemyndigheden og sigtedes forsvarer at medvirke til, at retsmødet kan afholdes inden for fristen.

### **5. Indberetningsordning**

Justitsministeriet tilkendegav i de almindelige bemærkninger til lovforslaget til lov nr. 1561 af 20. december 2006, at ordningen med en årlig redegørelse for anvendelsen af isolation og de initiativer, som udviklingen eventuelt måtte give anledning til, skulle opretholdes.

Jeg skal i den anledning meddele, at den kvartalsvise indberetningsordning vedrørende oplysninger om afsluttede varetægtsfængslinger i isolation opretholdes.

Politikredsene anmodes således om fortsat at indsende kvartalsvise statistiske udtræk om afsluttede isolationsfængslinger til Rigsadvokaten. Indberetningerne skal sendes til Rigsadvokaten senest den 7. april, 7. juli, 7. oktober og 7. januar.

Oplysningerne om afsluttede isolationsfængslinger skal tilvejebringes via politiets sagsstyringssystem (POLSAS). Politikredsene skal indsende de indberetningsskemaer fra fængsling/isolation liste 1 og liste 2, der vedrører afsluttede isolationsfængslinger, jf. afsnit 1.2. "Fængslinger og isolation" i Nyhedsbrev nr. 53 af 16. december 2004 fra Rigspolicefen, Dataafdelingen.

Politikredsene anmodes om inden fremsendelsen af indberetningerne til Rigsadvokaten at kontrollere, at isolationsforløb ikke fejlagtigt er anført som afbrudt, og at startdato og slutdato for isolationen er korrekt anført. Det bemærkes, at antallet af personer og isolationsforløb i det statistiske udtræk i liste 2 skal være det samme, medmindre en person rent faktisk har været isoleret flere gange i forbindelse med samme sag.

### **6. Ophævelse af Rigsadvokatmeddelelse nr. 2/2000 og Rigsadvokaten Informerer nr. 32/2006**

Rigsadvokatmeddelelse nr. 2/2000 og Rigsadvokaten Informerer nr. 32/2006 ophæves.